

راهکارهای حقوقی برای تعویض اسامی تحقیر آمیز

Haylee Sherwood عکس:

روزنامه نگار - ماهرخ غلامحسین پور

های درسی،هایی که هنوز همه کتابهای کتاب فارسی اول راهنمایی قدیم، سالحما داستان سنگریزه را به خاطر دارید. یکی از درس کتاب دینی نبودند. آنها که عاشق اسمشان نیستند یا نامشان تحقیرآمیز است یا به هر دلیل دیگر حس خوشایندی نسبت به نامشان ندارند و کتاب فارسی اول راهنمایی «سنگریزه» کنند، مرا یاد داستانهای سال مثل یک تابوت مرده بر دوش، نام ناخوشایندشان را تحمل می‌سال می‌اندازند.

ها، هر وقت یک‌بینی چقدر درس سنگریزه، درس اثرگذاری بوده که با وجود گذر بیش از سی سال از آن روزگاری می‌فکرش را که می‌عنصر مزاحم روح را می‌آزارد، به یاد پیام بزرگش می‌افتی. اینکه باید بنشین، کفشت را در بیاوری و سنگریزه مزاحم را بگیری لابلای انگشتانت و با قدرت هر چه تمام تر دور بیندازی.

همان نام براساس ماده ۷۹۹ قانون مدنی، هر فرد باید یک نام و نام خانوادگی درخور و شایسته داشته باشد و نام خانوادگی هر کس؛ خانوادگی پدر اوست. اما آدم‌ها باید با نامشان آشتی باشند. نام باید خوش آوا و خوش آیند دارنده‌اش باشد و حس تحقیر و شرمندگی ایجاد نکند چون نام آدم‌ها از آن چیزهاست که دائما با اوست و اگر از داشتش شرمند باشی، مدام و هر لحظه از عمرت رنجوری.

شد شکوفه دل شوره آن لحظه را بود. از سال اول دبستان با هم همکلاس و دوست بودیم. اول هر سال که می «توفان» اسم پدر شکوفه . و «توفان» گفت انداخت، آرام می‌هایش گل می‌داشت که معلم بگوید بلند بشوید، اسمتان، نام پدر و شغل پدرتان را بگویید، شکوفه گونه است؟ آن یکی «رعد» گفت، لابد اسم عمویت کردند. یکی می‌اش می‌ها مسخره‌شد. بچه‌پشت همین یک کلمه هر بار توفانی به پا می‌خورد توی شکمش خندیدند. شکوفه تا وقتی زنگ می‌همه می‌هه هه و!! هم بین فامیلتان دارید؟ توفان «تگرگ» و «باران» گفت می‌جمع می‌شد، ساکت می‌شد و بی‌صدا به تخته سیاه خیره می‌ماند.

حالا این سوال به ذهن می‌رسد که چرا آدم‌هایی که اسمشان به جهالت یا از سر نادانی انتخاب شده و در تمام طول زندگی، بابت این نام تحقیر می‌شوند نسبت به تغییر آن اقدام نمی‌کنند؟ زن‌هایی که نامشان دختریس، گل بس، فتنه، نخواسته یا آغامادر است یا حتی مردانی که کنند؟ تا آخر عمر این رنج را با خودشان جا به جا می‌شوند، چرا با عناوینی همچون سماور، طوطی، گدابالا، و هزار تومانی نامیده می‌

متاسفانه در گذشته‌ای نه چندان دور با رویکردی تبعیض آمیز و هنگامی که زن زائو دختر زاده، اسم دخترک تازه به دنیا آمده دختریس، گل بس یا زن بس گذاشته می‌شد. تحقیری سکسیستی و از سر نگاهی قیم مآبانه به کودکی که تازه به زیست این جهان دعوت شده و این تحقیر برای همیشه با او باقی می‌ماند.

خبرگزاری فارس در آبان سال گذشته با استناد به گزارشی از اداره کل ثبت و احوال استان تهران نوشت که نام‌هایی همچون آغامادر، آجی، آخرت، بخاره، بطری، بسته، تماشا، زن بس، خنجر، ترکه، چرت، چرمی، حرف ناز، دده، سبيله، سماور، شناور، طوطی، قنداب، گلدان، پالانی، بیچاره، گدا، سکو، مریخ، مخصوص، نتیجه، نخواسته، ویلا، هکتار و هزارتومانی، عذاب، نوشابه، گشنه، پرتقال، حیاط، پیرزن، قابله، پشه، گلابی، بستنی، میر خدا، یهودی، ترکه، بخشی از نام‌هایی بوده‌اند که در آن سال به علت تقاضای دارنده نام، از سوی این اداره به اسامی جدید تغییر کرده‌اند.

اینکه چرا علی‌رغم توصیه‌های عرفی و شرعی و احادیث و نقل قول‌ها، در گذشته و گاهی امروز بدون توجه به بازخوردها اجتماعی، اسامی متفاوتی روی فرزندانمان می‌گذاریم، بحث بسیار مفصلی است که در حوصله این مقاله نمی‌گنجد اما این اسامی ممکن است نام‌هایی

برای افراد غیر هم جنس، یعنی اسم زنانه برای مردان، یا اسم مردانه برای زنان، اسم مکان یا شهر و یا اسامی تحقیر آمیز وصفی و صفتی با بار معنایی منفی باشند.

نام هایی مانند مهین رضا، پری تک، ولی بانو، یاسمین خان، آمریکا، آبادان، دریاقلی، اهواز، بغداد، فوری، پشه، سیدگرگ الله، بزعلی، کلاغ، انگور، تریاک، زردآلو، فلفل، نخود، گیلاس، روسپی، قیمتی، سوخته، فقیر، قاچاق، اسامی عجیبی هستند که در اداره های ثبت و احوال ایران ثبت شده اند.

راهکارهای حقوقی برای تعویض اسامی تحقیر آمیز

امیرسالار داوودی، وکیل پایه یک دادگستری و حقوقدان در این مورد می گوید: در ایران تغییر نام کوچک افراد، از طریق محاکم و ارایه دادخواست ممکن است.

برخی اسامی که جنبه تحقیری یا تخفیفی و یا وهن فرد را دارد، مثلا مواردی که نامی متعلق به جنس دیگری است» کند که او تاکید می ولیکن در مورد جنس مخالف استفاده شده و همچنین برخی اسامی احصا شده توسط شورای عالی ثبت احوال بدون نیاز به مراجعه دادگاه و تقدیم دادخواست و طی پروسه قضایی قابل تغییرند.

نام خانوادگی افراد نیز توسط هیئت هایی مستقر در سازمان ثبت احوال با رعایت حق تقدم دارنده نام « داوودی با اشاره به اینکه افزایش: اما در خصوص نفس تغییر نام کوچک به این مفهوم که افراد جامعه، در این باره می «تواند تغییر کند خانوادگی مورد تقاضا می مختار باشند از نام متعارف خود که مشکل تحقیر و وهن نیز ندارد انصراف بدهند، متاسفانه قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی ممانعت می کند.

درست است که تغییر اسامی از طریق دادگاه باید انجام شود و هر کسی خواست نام کوچکش را عوض کند اصولا « به گفته این حقوقدان باید در دادگاه ذی صلاح دادخواست بدهد، اما برخی اسامی که اداره ثبت و احوال مصدق آن را اعلام می کند، بدون نیاز به دادخواست و مراجعه به دادگاه به صرف یک درخواست کتبی توسط خود ادارات ثبت احوال قابل تغییر است. به عنوان مثال اگر کسی بخواهد نامش را از مریم به نازی تغییر بدهد، از آنجایی که نام مریم از اسامی ممنوعه ای نیست که بار توهین آمیز داشته باشد، کار باید از طریق دادگاه انجام شود، اما یک سری اسامی هم هستند که طبق اعلام اداره ثبت احوال، مردم بدون نیاز به دادگاه می توانند نسبت به تغییر آن اقدام « کنند، مانند صغری، دختر بس، خانوم کوچیک، چنگیز، تیمور و گرگین

تغییر بی دلیل نام، منحصر در اختیار دادگاه است

متاسفانه در ایران این آزادی عمل وجود ندارد تا اگر به هر دلیل نامت را دوست نداشته باشی، آزادانه و بدون محدودیت نسبت به تغییر آن اقدام کنی و بر اساس قوانین مدنی، اصولا تغییر اسم، بدون دلیل توجیه کننده، به واسطه قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی امری است که منحصر از طریق دادگاه و اعطای دادخواست امکان پذیر است.

خطاب شده، اگر برای تبدیل نام شناسنامه و منطبق کردن «آرمان» است اما از کودکی «مهدی» به عنوان نمونه کسی که نامش در شناسنامه نام سندی با نام واقعی اش به دادگاه مراجعه کند بایستی استشهاده کتبی، بدین مضمون که از کودکی نامش آرمان بوده به دادگاه ارائه کند و تصمیم در این باره به عهده دادگاه است.

کند: دقت کنید اگر بدهد که در مورد اسامی نامتعارف و تحقیر آمیز، قانون به شکل دیگری برخورد می توضیح می «امیرسالار داوودی» اما تغییر بدهد، فقط کافیست یک درخواست نوشته و آن را تسلیم اداره ثبت «زهره» باشد و بخواهد آن را به «دختر کوره» نام کسی مثلا احوال محل زندگی اش بدهد.

« دهد که این وکیل دادگستری در مورد تغییر نام خانوادگی نیز شرح می

برای تغییر نام خانوادگی هم اصولا نیازی به رسیدگی قضایی نیست و افراد متقاضی تغییر نام خانوادگی با اخذ اجازه از دارندگان نام «همان حوزه ثبتی، صرفا درخواست تغییر را به شورای عالی ثبت تسلیم می کنند خانوادگی انتخاب شده در

اسامی متفاوت و نوظهور سال های اخیر

نوظهوری که اخیرا رو به های اخیر هم خودش داستان متفاوتی دارد، اسامی ها مواجه شده در سال های عجیبی که کمتر کسی با آن تب نام افزایش است مانند پریشاهدخت، آنتاشا، یاسمنگولا، نوشیکا، ریونیز، راتاناژ، تامارا یا نام هایی از این دست که در سطح جامعه قابل مشاهده است و به نظر می رسد هر چقدر که متمدن تر باشی نسبت به انتخاب عجیب ترین آنها از دیگری پیشی می گیری.

دارندگان اسم‌های عجیب هم وقتی ۸۱ سالشان شد می‌توانند نسبت به تغییر آن اقدام کنند چرا که بر اساس تبصره ماده ۱۴ قانون ثبت و احوال اگر شخصی احساس کند نام یا نام خانوادگی‌اش نامناسب است بعد از اتمام ۸۱ سالگی می‌تواند نسبت به تغییر آن اقدام کند.

هایی که موجب هتک حیثیت مقدسات اسلامی بوده و همچنین عناوین‌های آن، انتخاب نام به موجب ماده ۰۲ قانون ثبت احوال و تبصره و القاب و نام‌های زننده و یا نامتناسب با جنسیت ممنوع است و نمونه‌هایی از نام‌های ممنوع نیز از طریق شورای عالی ثبت احوال شناسایی شده و به سازمان ثبت و احوال کشور، گزارش می‌شوند.

فراموش نکنیم نخستین مهری که ما نسبت به کودکان روا می‌داریم، انتخاب نام شایسته‌ای است که در آن پیشاپیش، میزان توانایی و شخصیتش را ارزش‌گذاری نکرده باشیم. نامی که در آن جنسیتش را به سخره نگرفته باشیم و او بتواند با هر بار شنیدن نامش احساس رضایت مندی و آرامش خاطر کند.